

В конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” се явява само един кандидат – доцент д ф н Йонка Найденова. През 2011 г. тя придоби научната степен „Доктор на филологическите науки” с дисертация на тема „Унгарските реалии в контекста на културния трансфер”. Година по-късно публикува текста на дисертацията като отделна монография в издателство „Изток-Запад”. Доц. Найденова има издадени осем книги и три учебни помагала. Няколко десетки са студиите и статиите ѝ, обнародвани в авторитетни научни сборници и списания. Тя далеч надхвърля изисквания брой на цитирания, което говори за високия ѝ авторитет в научния свят у нас и в чужбина. Ценни са научните ѝ коментари към издания на стиховете на Шандор Петьофи и Янош Аран. Автор е на литературно-критическите портрети на включените 31 автори в антологията „Унгарска поезия – XX век”. Активно е участието ѝ с доклади в престижни научни форуми. Найденова е ръководител на научни проекти: „Проблеми на сравнителното литературознание: предизвикателствата на европейските културни диалози днес” , „Под знака на европейските културни диалози”, „Унгаристиката в България” и „Сравнителното литературознание – класически текстове и автори”, участва във важни издателски проекти, както и в проекта „Диалогът на българската литература със света”. Съставител и редактор е на много сборници, превела е ценна художествена литература от унгарски език.

Много съществена е нейната учебно-образователна дейност: в СУ „Климент Охридски” тя преподава унгарска литература, странознание и цивилизация на Унгария. Председател и член е на изпитни комисии по сравнително литературознание за докторанти, ръководител е на дипломанти и е рецензент на дипломни работи. На премиери на нейни книги съм имал възможност лично да се убедя колко я обичат и уважават студентите ѝ.

За конкурса доц. Найденова представя шестнайсет свои статии, много от които са публикувани в книгата „Унгаристични пространства”. Тя е подготвила и нова монография „Аспекти в рецепцията на унгарската литература”. Изследователката се ръководи от максимата, че преводът е от огромно значение в процесите на межкултурната комуникация, като под превод трябва да разбираме в най-широк смисъл усвояването на чуждите културни ценности и културни продукти. Още преди години нейното изследване „Унгарската художествена литература и възприемането ѝ в България” беше пионерско. Същото може да се каже и за нейната двутомна „Панорама на унгарската литература”, която ми помогна да вникна в изящната словесност на една велика с духовността си нация. Много сериозен принос на Найденова е умението ѝ да обедини лингвистичните, културологичните и прагматичните аспекти на превода, представен като предаване на информация от изходната култура и нейния език в целевата култура и език. Огромна е ерудицията на литературоведката, която не само

познава в съвършенство езика, но и разкрива пред нас в детайли живота на нацията. Запознаваме се стойностно с най-значимите литературни явления, през призмата на релацията „метрополия“ (Унгария), генератор и духовен център на унгаристиката, и „периферия“ (България) се реализира своеобразна „транслация“ на унгарските ценности в другоезичната среда. Задълбочено са разгледани въпроси от типологично естество в развитието на българската и унгарската литература, с оглед на новите класификационни модели, а също и на българския контекст. Специално внимание е отделено на заглавията, а заглавието се възприема като същностен елемент на литературния текст, който съдържа в пределно концентриран вариант огромна информация, отнасяща се както до самото литературно произведение, така и до естетическата ориентация на конкретния исторически момент. На проблемите на литературната рецепция са отредени първи по рода си публикации, посветени на Мор Йокай, Жигмонд Мориц, Дежьо Костолани и др., и особено на Атила Йожеф (приносна е обемната студия „Атила Йожеф или бунтовния свят на поета универсалист, публикувана в сборника „Унгаристични пространства“).

Значимо събитие в унгаристиката и в развитието на историята и теорията на превода у нас е новата книга на Й. Найденова „Аспекти в рецепцията на унгарската литература в България (края на XIX –XX век)“. Изследването се движи на три нива. Първото обозначава установяването на самите преводи, тяхната регистрация и публикация. Второто засяга паратекстовете, най-общо отзвукът от преводната реализация. Много важно е третото ниво, което се отнася до вписването на вече преведената творба в новата чуждоземна среда. По този начин категорично се доказва, че преводната литература оказва огромно влияние върху развитието на националния ни литературен език, че преводите в новата българска литература се извършват не механично, а дълбоко обмислено. Безспорни авторитети, влезли в златния фонд на унгарската литература, стават емблематични имена в превода и произведенията им получават масово разпространение. Изследователката неоспоримо изтъква, че у нас съществува сериозна преводаческа школа от унгарски език, в която наред с големите майстори на словото Иван Вазов, Пенчо Славейков, Гео Милев, Атанас Далчев, влизат и възпитаници на унгарската култура и духовност. Приносни са както встъпителната студия „Исторически ракурси – унгарската книга в България“, която е първото обобщаващо изследване на проблема, така и студиите, посветени на пътя на Шандор Петьофи към българския читател, отделени за рецепцията на Мор Йокай, Жигмонд Мориц и Атила Йожеф. Найденова ни убеждава красноречиво в потенциала на българския език да предава и най-сложните детайли от чуждата действителност и психика. Тя еднакво добре познава унгарската и българската литератури, огромна е информираността ѝ за издания,

издателства и тиражи, така че картината на възприемането на унгарската художествена и научна словесност у нас е пълна и адекватна. Изключително положителен факт е комуникативността на Найденова, умениято ѝ да разговаря с широка читателска аудитория, без да опростява научността на текста. Изследването ѝ е поредната важна стъпка към интердисциплинарното вникване в унгарската култура, към разширяването на познанието ни за приближаването до Другия и за активизиране на общуването.

С пълна убеденост във високите качества на доц. д-р Йонка Найденова, категорично доказани в нейната научноизследователска, преподавателска и културна дейност, предлагам на Почитаемото Научно жури да гласува положително за кандидатурата ѝ за заемане на академичната длъжност „професор” в Института за литература при БАН.

31.07.2013 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Георги Цанков)